

Comité Verantwoorde Energieopwekking IJsselstein

Gemeente IJsselstein
Het College van B&W
Ter attentie van Wethouder de Heer E. Tas
Overtoom 1
3401 BK IJSSELSTEIN

Datum : 8 april 2024
Kenmerk : Zoekgebied 42, windmolens IJsselstein-Zuid
Betreft : Zienswijze Plan-MER-Procedure Windenergie Provincie Utrecht

Geachte Heer Tas,

Comité Verantwoorde Energieopwekking IJsselstein behartigt de belangen van een grote groep omwonenden in en rond het bovengenoemde zoekgebied in de gemeenten IJsselstein, Nieuwegein en Lopikerkapel. Namens genoemde bewoners dient *Comité Verantwoorde Energieopwekking IJsselstein* hierbij een bezwaarschrift in met betrekking tot het zoekgebied voor windmolens in de gemeente IJsselstein, zoals beschreven in de Plan-MER-Procedure Windenergie Utrecht, gepubliceerd in 2023.

In de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) is ons gebied bekend als zoekgebied 'Langs de A2 ten zuiden van IJsselstein.' Gezien de sterke analogie tussen de visies van onze *Comité Verantwoorde Energieopwekking IJsselstein* en de zienswijze van de stuurgroep uit Lopikerkapel 'Verantwoorde Energieopwekking B3 B4' van 10 juni 2021 sluiten wij ons bij hen aan, behoudens een paar genoemde kleine differenties.

De zienswijze van de *Stuurgroep Verantwoorde Energieopwekking B3 B4* werd in de gemeenteraad van Lopik in het raadsbesluit van 22 juni 2021 reeds vastgesteld. De bevestiging van dit democratisch besluit werd door genoemde stuurgroep ook op 31 maart 2023 aan de *Gedeputeerde Staten Provincie Utrecht* gestuurd.

Plan-MER-Procedure

Met de Plan-MER-Procedure wordt kennelijk beoogd om onderzoek te doen naar locaties voor het plaatsen van extra windturbines in de provincie Utrecht.

Wij zijn van mening dat de thans voorgestelde Plan-MER-Procedure onnodig is en onvolledige en onjuiste uitgangspunten hanteert. Wij baseren onze mening o.a. op de hiernavolgende onderwerpen.

- **Geen noodzaak**

Voor het aanwijzen van een extra locatie in de Gemeente IJsselstein is geen noodzaak. Allereerst er waren al voldoende argumenten met een negatieve score om het zoekgebied 42 niet te vermelden op de provinciale lijst als 'kansrijk gebied' en daarnaast was toentertijd de landelijke opgave voor opwekking van energie door zon en wind al ruimschoots behaald. Door diverse instanties waaronder Urgenda, alsmede in voortgangsrapportages van de overheid, wordt aangegeven dat extra windturbines op land in Nederland inmiddels niet meer nodig zijn [Ref. Urgenda : 'Tussen Kolen & Parijs' d.d. 24 juni 2021].

Bijna alle politieke partijen in Den Haag zijn nu ook van mening dat naast zon- en windenergie onlosmakelijk ook kernenergie noodzakelijk is.

- **Geen draagvlak**

Onder de inwoners van IJsselstein-Zuid en de directe bewoners van omliggende buurgemeenten is de ruime meerderheid tegen de komst van windturbines in dit gebied. Al meer dan honderdvijftig omwonenden hebben geregeerd met het ondertekenen van een petitie/bezwaarschrift.

- **Groene Hart**

De Gemeente IJsselstein behoort tot het Groene Hart. In dit gebied ligt prioriteit op natuurontwikkeling, bescherming van weidevogels, het creëren van waterberging, het voorkomen van bodemdaling, het stimuleren van biodiversiteit en bevorderen van recreatiemogelijkheden. Het gebied kenmerkt zich door een in toenemende mate schaars wordend open landschap. Dit landschap heeft cultuurhistorische waarde en staat door allerlei ruimtelijke ontwikkelingen onder druk. De impact van grootschalige windturbines is zeer groot en doet een enorme afbreuk aan het karakter van dit unieke landschap. Plaatsing van windturbines in het Groene Hart is in strijd met de ruimtelijke visie van het Park-advies [Ref. Regionale Energiestrategieën en het Groene Hart, november 2020].

- **Gezondheid**

In de Notitie Reikwijdte en Detailniveau wordt onvoldoende rekenschap gegeven van de algehele zorg omtrent gezondheidsaspecten. Op meerdere plaatsen wordt simpelweg gesteld dat er onvoldoende bewijs is voor directe gezondheidseffecten als gevolg van het wonen nabij windturbines. Dit is echter te verklaren door een gebrek aan representatief onderzoek en is ook in schril contrast tot meerdere zorgwekkende binnenlandse en internationale publicaties over dit onderwerp [Ref. Position Paper Dr.ir. J.A.P.M. de Laat, LUMC, 3 februari 2022].

Mede door de snel ontwikkelende technologie en toename van de hoogte van de masten, de grootte van de turbines en de schaal van windparken is er op dit moment onvoldoende

representatief onderzoek beschikbaar. Daardoor kunnen effecten nog niet eenduidig worden bewezen. Dit betekent echter geenszins dat deze er niet zijn.

Gelet op ervaringen bij gerealiseerde projecten (o.a. de N33 bij Veendam, Deil) dat er wel degelijk ernstige gevolgen zijn omtrent slaapverstoring en gezondheid, doen wij een beroep op het voorzorgsbeginsel om omwonenden te beschermen tegen effecten die onvoldoende bekend zijn.

- **Geluid**

Naar aanleiding van een uitspraak van de Raad van State werkte men aan nieuwe landelijke normen m.b.t. geluid*. De oude norm bood onzes inziens ook te weinig bescherming tegen geluidsoverlast door windturbines, onder andere doordat de grenswaarden een jaargemiddeld geluidsniveau betroffen en er geen eisen aan piekwaarden werden gesteld. Daardoor is er onvoldoende bescherming tegen geluidshinder. Bovendien is dit in de praktijk niet te handhaven doordat pas na plaatsing en in bedrijfstelling het gemiddelde niveau kan worden bepaald. Dit resulteert in de praktijk in veel lagere bescherming dan in omringende Europese landen. Indien de thans vigerende internationale normen worden toegepast is ons gebied niet geschikt voor plaatsing van windturbines.

** Wijziging landelijke milieuregels voor windturbines. Dit betrof in eerste instantie onder andere geluid, slagschaduw en externe veiligheid. Dit besluit is vastgesteld na het gebruikelijke proces van consultatie en inspraak publicatie. Echter heeft het Rijk verzuimd een milieubeoordeling uit te voeren in de totstandkoming, hetgeen vereist is op grond van Europese regelgeving. In 2021 heeft de Raad van State dan ook geoordeeld dat de windturbinebepaling niet correct tot stand is gekomen en daarmee niet kunnen worden gebruikt voor besluitvorming.*

Met de nieuwe normen herintroduceert het Rijk uniforme milieunormen voor windturbines, tot stand gekomen inclusief milieubeoordeling. Het Rijk heeft daar een afstandsnorm voor windturbines aan toegevoegd conform het Rijkscoalitieakkoord van demissionair-kabinet Rutte IV. Dit laatste volgt niet uit de uitspraak van de Raad van State.

- **Zoekgebieden**

De NRD beschrijft in onderdeel 3.3.2. een beoordeling binnen 500 meter, 750 meter en 1.000 meter. Er wordt gesteld dat een afstand van 1000 m indicatief is voor een jaargemiddelde geluidsniveau, L_{den} van 42 dB voor een “moderne windmolen”. De oude norm maakte onderscheid tussen een jaargemiddeld geluidsniveau, L_{den} van 47 dB en een jaargemiddeld geluidsniveau voor de nachtperiode L_{night} van 41 dB, waarbij L_{night} in de praktijk maatgevend was voor het bepalen van de minimale afstand.

De waarde voor L_{night} die wordt aangenomen bij de beoordeling van de verschillende genoemde afstanden (500, 750 en 1000 m) in de zoekgebieden in de Plan-MER-Procedure is niet vermeld en niet duidelijk. Deze waarde is echter van groot belang voor omgevingshinder. Met het oog op het risico van slaapverstoring en verontrustende signalen hieromtrent in recente projecten is het van belang hier een streng criterium voor L_{night} te hanteren. In de positionpaper van Dr.ir. J.A.P.M. de Laat wordt hiervoor 35 dB genoemd als verantwoorde waarde.

Daarnaast is het van belang een verantwoorde piekwaarde vast te stellen zodat er ook een maximaal geluidsniveau voor ieder moment in de tijd geldt en handhaving op basis van metingen mogelijk wordt.

- **Referentie windturbine 240 m tiphoogte**

In de Plan-MER-Procedure wordt als referentie een windturbine met tiphoogte 240 m gehanteerd. De Gemeente IJsselstein heeft middels haar voorkeur uitgesproken voor een lagere tiphoogte. Vrijwel alle vormen van hinder en negatieve effecten zijn direct te relateren aan de hoogte van de windturbines en de afstand tot woningen.

- **Omgeving boven rendement**

Daar waar windturbines worden ingepast dient zeer zorgvuldig met de negatieve effecten en impact op de leefomgeving te worden omgegaan. Het is de taak van de overheid om recht te doen aan verschillende belangen. Bescherming van omwonenden en minimaliseren van impact op de directe leefomgeving moet daarbij voorop staan, ook als dit leidt tot een lager rendement. De immateriële en materiële schade dient tot een absoluut minimum te worden beperkt. Dit is de enige manier om de energietransitie op een verantwoorde manier uit te voeren en echt draagvlak te creëren.

- **Gelijk niveau van bescherming**

Overwegende dat in planvorming veelal de randen van de criteria worden opgezocht, door “maatwerk” en “mitigerende maatregelen” constateren wij dat in recente projecten niet elk individu dezelfde minimale bescherming tegen negatieve effecten geniet. Gelet op de vele onzekerheden m.b.t. alle negatieve effecten voortvloeiend uit energieopwekking door middel van windturbines stellen wij vast dat er, met in acht name van het voorzorgsbeginsel, een eenduidig minimaal beschermingsniveau voor elke individuele omwonende moet gelden, zonder uitzondering.

- **“Eigen Normen”**

In de NRD, onderdeel 3.3.1. ,wordt gesteld dat bevoegd gezag ervoor kan kiezen om eigen normen te hanteren en op te nemen in het bestemmingsplan of de omgevingsvergunning. Deze normen dienen te zijn voorzien van een actuele, deugdelijke, op zichzelf staande en op een op de lokale situatie toegesneden motivering. Er dienen duidelijke eisen aan het vaststellen van dergelijke normen te worden gesteld. Deze dienen onafhankelijk, wetenschappelijk onderbouwd en geverifieerd te worden en mogen geenszins leiden tot een lager beschermingsniveau van omwonenden dan landelijke normen. “Eigen Normen” dienen op maatschappelijk verantwoorde wijze te worden bepaald en dienen indien van toepassing, specifiek en meetbaar te worden opgenomen in de PlanMER.

- **Afstandsnormen**

Vast staat dat er negatieve effecten zijn op de leefomgeving waarnaar onvoldoende representatief onderzoek is gedaan, zoals geluid. Overwegende dat deze negatieve effecten gerelateerd zijn aan de afstand tot woningen en de hoogte van de turbine is een minimale afstand tot woningen op basis van de turbine hoogte een praktische manier om als aanvullend criterium verder invulling te geven aan de bescherming van omwonenden in het kader van het voorzorgsbeginsel. Indien de thans vigerende internationale normen worden toegepast is ons gebied niet geschikt voor plaatsing van windturbines.

- **Ingebrachte bezwaren van omwonenden**

Uiteraard willen wij een aantal veel gemaakte opmerkingen van omwonenden u niet onthouden. Binnenkort maakt het *Comité Verantwoorde Energieopwekking IJsselstein* het aantal omwonenden bekend die onze zienswijze deelt.

- Men vond dat de 'raadpleging over windenergie van de provincie Utrecht', uitgevoerd door Populytics BV in januari 2024, te suggestief was in de vraagstelling. Men had überhaupt geen mogelijkheid om 'anders' aan te geven. Het was een voorbeeld van 'gesloten vragen'. Het was geen 'democratisch proces met de inwoners'. Zij stuurden derhalve het elektronische vragenformulier niet terug.
- Netcongestie: een groot deel van de initiatieven binnen de plannen van de RES kan in de provincie Utrecht niet op korte termijn op het energienetwerk aangesloten worden.
- Wordt het genoemde zoekgebied opeens aantrekkelijk om windmolens te plaatsen door uitkoop via de lokale LTO van verkregen landerijen?
- Waarom nu nog windmolens? De politieke partijen in Den Haag spreken van 2 tot 4 kerncentrales.
- Andere opmerkingen gingen over de NATO-lijn, waterwingebied, vogelbroedgebieden, de iconische Gerbrandytoren als hoogste kerstboom in Europa en skyline-bepalend voor het historische IJsselstein, vernietiging van het uitzicht op een stukje ongerepte 'Groene Hart' en een ernstige aantasting van het bewonersgeluk.

- **Maatschappelijk verantwoord ondernemen**

Milieueffecten buiten onze provincie (in o.a. ontwikkelingslanden) kunnen niet worden genegeerd. Eisen dienen te worden gesteld aan de totale productieketen, waar schade aan het milieu dient te worden voorkomen. Uitgesloten moet worden dat in de productieketen radioactief afval in het milieu terecht komt en aantoonbaar dient te zijn dat er geen gedwongen (kinder)arbeid plaatsvindt.

- **Onderbouwingslijst meest kansrijke gebieden windenergie provincie Utrecht**

Onderbouwingslijst meest kansrijke gebieden windenergie provincie Utrecht.
Publicatiedatum 11-01-2023. Documentnummer UTSP-1571811695-1499

'De gemeente IJsselstein heeft in haar brief aan de provincie aangegeven dat zij in hun coalitieakkoord vastgesteld hebben dat zij geen grote windturbines willen plaatsen maar een bijdrage aan duurzame energie leveren door middel van zonne-energie. De gemeente constateert echter ook dat de verhouding tussen windenergie en zonne-energie uit balans is, daarom ging zij in 2023 met de raad in gesprek over duurzame energie in IJsselstein. In de onderzoeksgebieden langs de Hollandsche IJssel en een gebied langs het IJsselsteinse deel van de N210 zag de gemeente geen mogelijkheid voor windenergie, zij zag de zone langs de A2 als geschiktere locatie. De provincie heeft gehoor gegeven aan het verzoek om het onderzoeksgebied langs de A2 op te nemen in het planMER. De gemeente heeft aangegeven dat er in 2024 een participatief traject start rond zonne- en windenergie. De informatie uit het planMER wordt benut om in juli 2024 een uitgangspuntennotitie windenergie aan de raad voor te leggen. Hierin wordt vastgelegd of de gemeente de komst van windturbines mogelijk wil maken en onder welke voorwaarden.'

Gevoel bij veel bewoners over de bovenstaande onderbouwing van de provincie: a) wij maken ons zorgen over het democratische proces en b) het gaat hier niet om energiebehoefte van inwoners, maar vooral om de belangen van een beperkt aantal grote, internationaal opererende bedrijven.

Samenvattend

Voor plaatsing van windturbines in ons leef- en woongebied is geen noodzaak en ontbreekt ieder draagvlak.

Inmiddels heeft het College van Gedeputeerde Staten op 9 januari 2024 de gemeente opgeroepen om tot het zomerreces 2024 met de gemeenteraad in gesprek te gaan hoe de afspraken uit de RES-regio voor wind en/of zon gerealiseerd kunnen worden.

Het *Comité Verantwoorde Energieopwekking IJsselstein* is van mening dat de argumenten in dit document met eventueel andere redenen door de gemeente IJsselstein moet worden meegenomen om ook de zoeklocatie IJsselstein-Zuid vrij te houden van windmolens.

Uiteraard zijn wij gaarne bereid om u een nadere toelichting te geven op onze zienswijze.

([redacted] en [redacted])

Met vriendelijke groet, [redacted]

Namens *Comité Verantwoorde Energieopwekking IJsselstein*

cc. Fracties Provinciale Staten Provincie Utrecht
Raadsfracties Gemeente IJsselstein
Colleges van B&W en Raadsfracties Gemeenten Nieuwegein en Lopik